

Petr Macháček

Ptáci na Nesytu v roce 2020

Husice liščí (všechny fotografie v článku Petr Macháček)

Nesyt je prvním a největším rybníkem Národní přírodní rezervace Lednické rybníky. Má plochu přes tři sta hektarů, maximální hladina je uváděna na kótě 174,75 m n. m. Od roku 2012 hospodářství na rybnících v Lednicko-valtickém areálu Rybářství Hodonín a tou nejpodstatnější změnou, k níž s výměnou hospodáře došlo, byl v případě Nesytu přechod na dvouhorkový systém. To znamená, že rybník je vypouštěn a loven každý druhý rok. V prvním roce bývá hladina snížena – někdy z důvodu nedostatku vody dost podstatně. Výška hladiny v měsících dubnu až srpnu v letech 2012 až 2020 je uvedena v příložené tabulce. Z ní je patrné, že za toto období byl rybník na plné vodě jen v letech 2013 a 2015, naopak v letech 2012, 2014, 2018 a 2020 byl na velmi nízké hladině. Tehdy zůstala část dna obnažená a toto prostředí se stalo velice vhodným jak pro bahňáky, tak pro některé další druhy ptáků. Počet všech sledovaných ptáků a z nich samostatně bahňáků je uveden v další tabulce.

V roce 2020 jsem zaznamenal největší počet druhů všech ptáků, počet jedinců připadajících na jednu kontrolu byl druhý nejvyšší. V tomto ohledu prvenství patří roku 2012, kdy zde bylo mnoho hus velkých, kachen divokých a lysek černých. Pro srovnání uvádím průměrný počet ptáků na kontrolu (a v závorce nejvyšší počet) v roce 2012 a v roce 2020: husa 1 656 (7 200)/734 (2 650), kachna 1 007 (2 580)/508 (1 400), lyska 1 473 (3 600)/870 (2 300).

Pokud se zajímáme o bahňáky, rovněž u nich jsem zaznamenal nejvíce druhů v roce 2020. Průměrný počet jedinců na jednu kontrolu byl však vyšší v roce 2018, neboť se zde vyskytoval trvale vysoký počet čejek chocholatých. Průměrný počet čejek na jednu kontrolu byl 207, v roce 2020 pouze 83.

Husy velké

Labutě zpěvné

Vodouš bahenní

Hnízdiště tenkozobců a pisil

Díky početnému a úspěšnému hnízdění tenkozobců opačných a pisil čáponohých byl rok 2020 výjimečný. S velkou pravděpodobností to bylo ovlivněno nejen vhodným prostředím na Nesytu, ale také neobvykle suchým počasím, které panovalo až do počátku června. Proto byl Nesyt na tak nízké vodě. Navíc tradiční hnízdiště u Neziderského jezera údajně vyschlo, proto se domnívám, že tenkozobci i pisily se na Nesyt přesunuli právě z této oblasti.

Při nízkém stavu vody (hladina na kótě 173,30 cm či o několik cm vyšší) se v jihovýchodní části Nesytu blízko břehu (naproti pozorovatelně) obnaží malý ostrov. Na něm v roce 2020 zahnízdily všechny páry tenkozobců i pisil, hnízdili zde však i kulíci říční a rybáci obecní. Hnízdni hustota zde tedy byla skutečně neobvyklá. Tenkozobci zahnízdili během května a po polovině června byla téměř všechna mláďata vyvedena. Většina pisil zasedla na snůšky koncem května a v první polovině června. Kolem poloviny června přišly silnější deště a následkem toho hladina stoupla zhruba o deset centimetrů. Téměř celý ostrov se zaplavil a hrozilo nebezpečí, že značná část hnízd pisil bude zničena. Nestalo se tak, neboť pisily dokázaly se stoupající vodou hnízda dostavovat, a to zřejmě díky vláknitým řasám vyskytujícím se v blízkosti hnízd. Z některých hnízd, která mají jinak podobu důlků na suché zemi, se tak staly kupky čnicí z volné hladiny. A mláďata z nich byla opravdu vyvedena. Ostrov ovšem nesloužil jen pro hnízdění, s oblibou zde pobývalo mnoho dalších druhů ptáků – bahňáci, rybáci, racci a ve velkých počtech kormoráni a husy.

Výskyt ptáků nebyl podmíněn pouze výší hladiny, ale i stavem vody. Ta byla zejména v dubnu a květnu velice čistá, Vlastimil Sajfrt uvádí průhlednost až 160 cm. V červnu a červenci se pak téměř celá hladina pokryla vláknitými řasami. Byl zde zaznamenán enormní vývoj ropuch – v první polovině června se líhly odhadem statisíce žabek.

Určitě se tu nacházelo pro ptáky dost potravy, neboť počet zaznamenaných druhů byl neobvykle velký, stejně tak i celkové množství ptáků. To přitahovalo mnoho zájemců sledujících ptáky, kteří často svá pozorování zapisovali do faunistické databáze České společnosti ornitologické (webová stránka avif.birds.cz). Tím se zájem o toto území ještě zvyšoval a Nesyt byl v roce 2020 mnoha pozorovateli považován za nejlepší ptací lokalitu.

V období od dubna do srpna jsem provedl 22 celkových kontrol, při nichž jsem spočítal všechny přítomné ptáky. Několik velmi vzácných zatoulanců – kulíka mořského, vodouše malého, racka velkého – jsem sám sice nepozoroval, ale v následujícím přehledu je uvádím. Ptáci jsou zde řazeni dle SVENSSON, L. 2012: Ptáci Evropy, severní Afriky a Blízkého východu, Plzeň.

- Labuť velká (*Cygnus olor*): po celou dobu přes sto jedinců (max. 179); dva páry vyhnízdlily
- Labuť zpěvná (*Cygnus cygnus*): celý květen a počátkem června dva jedinci (zřejmě pár)
- Husa velká (*Anser anser*): nejméně patnáct párů vyhnízdlilo; velké počty v červenci a počátkem srpna (max. 2 650)
- Husice liščí (*Tadorna tadorna*): trvale až přes sto jedinců; nejméně jedenáct párů vyhnízdlilo (v červenci až 107 mláďat)
- Husice rezavá (*Tadorna ferruginea*): 21. a 26. května pět ex.
- Husice nilská (*Alopochen aegyptiacus*): 21. a 26. května dva ex.
- Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*): od června ve značných počtech (max. 1 400); nejméně šest párů vyhnízdlilo
- Kopřivka obecná (*Anas strepera*): trvale se zdržovalo až přes 200 jedinců (max. 246); nejméně dva páry vyhnízdlily
- Ostralka štíhlá (*Anas acuta*): jeden pár počátkem června
- Lžičák pestrý (*Anas chapeata*): koncem března a v dubnu až přes 200 jedinců (max. 257), jinak několik málo jedinců
- Hvízdák eurasijský (*Anas penelope*): v dubnu a počátkem května nejméně pět jedinců, později nepravdělně jeden

Hnízdění pisal při zvednuté hladině rybníka – ptáci hnízda dle stoupání vody postupně dostavovali.

V první polovině června se na Nesytu lily statisíce ropuch.

- Čírka obecná (*Anas crecca*): v dubnu přes 200 jedinců (max. 272), do srpna pod deset, prudké zvýšení počtu v srpnu (max. 720)
- Čírka modrá (*Anas querquedula*): po celou dobu zpravidla do deseti jedinců, nejvíce 35 ex.
- Polák velký (*Aythya ferina*): v červnu až téměř pět set jedinců, jinak zpravidla v desítkách; nejméně pět párů vyhnízdlilo
- Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*): v dubnu a květnu přes sto jedinců, v červnu a v první polovině července téměř čtyři stovky (max. 378), později nejvíce několik desítek; nejméně sedm párů vyhnízdlilo
- Polák malý (*Aythya nyroca*): v červnu tři jedinci
- Polák chocholačka (*Aythya fuligula*): od dubna do června v desítkách jedinců (max. 144), později jednotlivě
- Hoholka lední (*Clangula hyemalis*): počátkem května jeden ex.
- Hohol severní (*Bucephala clangula*): v dubnu až několik desítek, dva jedinci koncem července
- Potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*): v dubnu dva až šestnáct jedinců
- Potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*): jednotlivě, v červenci desítky, v srpnu až 119 jedinců
- Potápka roháč (*Podiceps cristatus*): počet postupně narůstal až ke stovce v červenci a přes stovku v srpnu (max. 140)
- Kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*): zpočátku spíše jednotlivě, v červenci desítky, přes sto v srpnu (max. 294)
- Kormorán malý (*Phalacrocorax pygmeus*): koncem července a v srpnu tři jedinci
- Kvakosť noční (*Nycticorax nycticorax*): několik jedinců v červenci a srpnu
- Volavka rusohlavá (*Bubulcus ibis*): až devět jedinců v druhé polovině července a v srpnu; v ČR se objevuje ojediněle, zřejmě nejvyšší počet zastížený u nás
- Volavka stříbřitá (*Egretta garzetta*): v květnu a červnu jeden až tři jedinci, v červenci a srpnu přes dvacet jedinců (max. 28)
- Volavka bílá (*Casmerodius albus*): v dubnu a květnu jednotlivě, od června v desítkách (max. 165)
- Volavka popelavá (*Ardea cinerea*): pravidelně až v desítkách jedinců (max. 78)
- Čáp bílý (*Ciconia ciconia*): pouze počátkem července jeden ex.
- Čáp černý (*Ciconia nigra*): poměrně pravidelně jeden ex., v červenci a srpnu dva až čtyři ex.
- Kolpík bílý (*Platalea leucorodia*): několik jedinců pravidelně od června, od července až jedenáct ex.
- Slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*): zaznamenána ojediněle (díky suchým rákosinám i skrytému způsobu života)
- Lyska černá (*Fulica atra*): pravidelně ve stovkách jedinců, nejvíce v srpnu (max. 2 300)
- Jeřáb popelavý (*Grus grus*): dva až tři jedinci v druhé polovině dubna
- Tenkozobec opačný (*Recurvirostra avosetta*): po celou dobu v desítkách jedinců; 31 párů zahnízdlilo a snad ze všech hnízd byla vyvedena mláďata; od počátku června bylo zaznamenáváno pravidelně kolem sta jedinců (včetně mláďat)
- Pisila čáponohá (*Himantopus himantopus*): v dubnu spíše jednotlivě, od května v desítkách jedinců; 18 párů zahnízdlilo a z většiny hnízd byla vyvedena mláďata; v červenci a srpnu běžně až 70 jedinců (včetně mláďat)
- Kulík říční (*Charadrius dubius*): pravidelně přes deset jedinců; nejméně čtyři páry vyhnízdlily
- Kulík písečný (*Charadrius hiaticula*): v dubnu až 21 ex., ojediněle koncem června a v srpnu
- Kulík mořský (*Charadrius alexandrinus*): 25. dubna zaznamenal Grim, Hladká, Vyhňálek a Sajfrt jednoho mladého jedince (avif.birds)
- Kulík bledý (*Pluvialis squatarola*): jeden ex. v květnu a koncem července

Volavky

Jeřábi

Volavky bílé

Zrzohlávky a lysky

Kormoráni a raci

- Čejka chocholátá (*Vanellus vanellus*): pravidelně desítky, od poloviny června i přes sto jedinců (max. 265); nejméně jeden pár vyhnízdil
- Jespák rezavý (*Calidris canutus*): v srpnu dva jedinci
- Jespák písečný (*Calidris alba*): 17. září 2020 jeden ex.
- Jespák obecný (*Calidris alpina*): v dubnu a květnu až osm jedinců, přes deset jedinců v červenci a srpnu
- Jespák křivozobý (*Calidris ferruginea*): koncem dubna a května jeden ex., v srpnu až 12 ex.
- Jespák šedý (*Calidris temminckii*): jeden ex. v květnu a srpnu

Pisla čáponohá

Tenkozobec opačný

- Jespák malý (*Calidris minuta*): až 13 ex. koncem dubna a v květnu, jeden ex. v srpnu
- Vodouš bahenní (*Tringa glareola*): mimo červen pravidelně až přes sto jedinců (max. 144)
- Vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*): mimo květen pravidelně několik jedinců (max. 9)
- Pisík obecný (*Actitis hypoleucos*): mimo červen pravidelně více jedinců, nejvíce pak v srpnu (max. 33)
- Vodouš malý (*Xenus cinereus*): Grim (a další) pozoroval jeden ex. 25. dubna 2020
- Vodouš rudonohý (*Tringa totanus*): od dubna do června pravidelně několik jedinců (max. 12), nejméně jeden pár vyhnízdil
- Vodouš tmavý (*Tringa erythropus*): téměř pravidelně více jedinců (max. 23)
- Vodouš šedý (*Tringa nebularia*): mimo červen pravidelně více jedinců (max. 42)
- Vodouš štíhlý (*Tringa stagnatilis*): v červenci a srpnu dva jedinci
- Břehouš černoocasý (*Limosa limosa*): v dubnu až osm jedinců, koncem července a v srpnu jeden ex.
- Koliha velká (*Numenius arquata*): v dubnu až tři jedinci, v červenci jeden ex.
- Koliha malá (*Numenius phaeopus*): v polovině května jeden ex.
- Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*): v dubnu a srpnu až několik desítek jedinců (max. 67)
- Lyskonoh úzkozobý (*Phalaropus lobatus*): koncem srpna dva jedinci
- Jespák bojovný (*Philomachus pugnax*): v dubnu a květnu až stovky jedinců (max. 452), v červenci a srpnu desítky (max. 42)
- Chaluha příživná (*Stercorarius parasiticus*): koncem srpna (a počátkem září) jeden ex.
- Racek chechtavý (*Chroicocephalus ridibundus*): pravidelně v dubnu desítky, od května stovky jedinců (max. 1 460)
- Racek bělohavý (*Larus cachinnans*): téměř pravidelně menší počet jedinců (max. 34)
- Racek velký (*Larus ichthyaetus*): od dubna do června zaznamenalo mnoho pozorovatelů jednoho nedospělého jedince (avif.birds.cz – 16 záznamů)
- Racek malý (*Hydrocoloeus minutus*): několik jedinců v květnu a srpnu, 26. května 2020 zaznamenáno nejméně 150 ex.
- Rybák malý (*Sternula albifrons*): koncem května jeden ex.
- Rybák obecný (*Sterna hirundo*): pravidelný výskyt od května, v červenci a srpnu v desítkách jedinců (max. 55); dva páry zahnízdily
- Rybák velkozobý (*Hydroprogne caspia*): v polovině května šest jedinců
- Rybák černý (*Chlidonias niger*): v květnu až 81 ex., jinak jednotlivě v červnu a srpnu
- Rybák bahenní (*Chlidonias hybrida*): v květnu a červnu několik jedinců (max. 8)

Rok 2020 byl na Nesytu pro ptáky mimořádně příznivý. Především zde vyhnízdil neobvykle velký počet tenkozobců opačných a pisil čáponohých. Od dubna do srpna zde bylo zaznamenáno navíc dalších 69 druhů ptáků, z nichž někteří byli ojedinělými návštěvníky, většina však patřila k pravidelným a početným obyvatelům. Při jedné kontrole jsem pozoroval průměrně 4 140 ptáků, z toho 324 bahňáků.

Volavky bílé a stříbřité a kolpici bílí

Výška hladiny na rybníku Nesytu v letech 2012 až 2020

rok/měsíc	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
2012	173,47–173,50	173,38–173,33	173,33	173,26–173,33	173,32–173,27
2013	174,46–174,61	174,63–174,64	174,66	174,68–174,60	174,55–174,47
2014	173,49–173,47	173,45–173,50	173,44–173,35	173,37–173,36	173,40–173,59
2015	174,65	174,65	174,65–174,60	174,58–174,44	174,41–174,38
2016	173,83–173,96	173,98–174,02	174,04	173,92	173,91
2017	173,96	174,04	173,98–173,93	173,85–173,83	173,80–173,70
2018	173,48–173,50	173,47–173,45	173,40–173,32	173,32–173,28	173,28–173,15
2019	173,80	173,87–174,00	174,06–173,96	173,96–173,90	173,85
2020	173,42–173,38	173,36–173,32	173,32–173,42	173,42–173,37	173,36

Počet všech sledovaných ptáků na Nesytu (a z nich samostatně bahňáků) v letech 2007–2008 a 2012–2020

rok	počet kontrol	počet druhů	počet exemplářů	počet exemplářů na jednu kontrolu	z toho bahňáci		
					počet druhů	počet exemplářů	počet exemplářů na jednu kontrolu
2007	15	50	52 292	3 486	20	7 514	501
2008	14	37	66 220	4 730	4	10	1
2012	14	56	77 168	5 512	22	3 459	247
2013	15	38	28 896	1 926	7	84	6
2014	16	53	42 729	2 671	17	4 083	255
2015	17	36	31 648	1 862	2	11	1
2016	16	49	47 232	2 952	14	912	57
2017	19	51	25 398	1 337	17	1 737	91
2018	21	57	72 228	3 439	20	7 936	378
2019	20	54	62 896	3 145	14	246	12
2020	22	68	91 080	4 140	25	7 123	324

Petr Macháček

Birds on Nesyt in 2020

The year 2020 was extremely favorable for birds at Nesyt. An unusually large number of pied avocet and black-winged stilt nested here. From April to August, other 69 species of birds were recorded here, some of which were unique visitors, but most of them belonged to species observed regularly and in large numbers. During one inspection, I observed an average of 4,140 birds, of which 324 were waders.